

**Com posar el Consell (l'Assemblea) a l'abast d'una classe de maternal?
Recerca d'estratègies**

Laura Tarrius
Projecte P.E Stagiaire 2019/2020
La Bressola / APRENE
Introducció

A través d'aquesta reflexió escrita, em proposo analitzar en tota objectivitat el meu plantejament del «Consell» o de l' «Assemblea d'alumnes» en una classe de maternal. Porto 10 anys fent de mestra a la Bressola, en una classe de maternal vertical (nivells barrejats de Petita Petita Secció fins a Gran Secció). Des de petits els nins i nines s'acostumen a treballar per projectes interdisciplinaris, es privilegien les dinàmiques que afavoreixen la comunicació, el diàleg, els intercanvis, i la cooperació entre els infants. Aquestes dinàmiques representen elements fonamentals per dur a terme l'exercici del consell. Malgrat aquest conjunt de bases favorables, em vaig adonar que el consell no funcionava a la meua classe i que s'havia arribat a una situació d' "estagnació" a la qual m'havia passivament acostumat.

El consell està adaptat a nins i nines de maternal? Fins on volem i podem arribar? Com posar el consell a l'abast d'una classe de cicle 1? Quins aspectes impedeixen concretament el seu funcionament a la meua classe? Quines estratègies podria adoptar per impulsar una nova dinàmica i tornar a definir el perfil del consell a maternal?

Vet aquí el ventall de preguntes que van alimentar la meua reflexió. Evidentment, no pretenc donar al final d'aquest escrit una fórmula màgica del consell. El meu objectiu és de compartir estratègies, proposar pistes i orientacions per tal de millorar el plantejament del consell en una classe de maternal a partir de la meua pròpia pràctica.

En una primera part recordaré les grans línies de la institució del consell al cor de la pedagogia Freinet i les seves finalitats. La segona part es centrarà sobre l'anàlisi de la pràctica del consell a la meua classe. L'objectiu d'aquesta part serà identificar concretament les dificultats i les causes del funcionament irregular i de la fragilitat de la dinàmica.

La tercera part representarà la fase d'experimentació, de recerca d'estratègies per trobar resposta als dubtes identificats anteriorment. Per acabar, l'última part farà ofici de recapitulació dels resultats de la reflexió general.

Primera Part: El Consell, pilar de la Pedagogia Cooperativa.

I Orígens de la dinàmica del consell.

La Pedagogia Cooperativa agrupa varies pedagogies, entre les quals la Pedagogia Freinet i la Pedagogia Institucional. Es defineix com una forma d'ensenyament que passa per la cooperació dels membres d'un grup. S'oposa a l'escola tradicional que acostumava reunir moltes individualitats en una dinàmica de competició; i que es centrava únicament en l'ús d'un manual escolar.

Sorgeix la “Classe Cooperativa”: El grup auto-regula el funcionament i la vida de l'aula, els aprenentatges tenen sentit per als alumnes, es construeixen a partir d'experiències i observacions reals.

Celestin Freinet (1896-1966) mestre i pedagog, va canviar la dimensió de la classe tradicional utilitzant com a punt de partida, la vida dels alumnes, llur quotidià i entorn directe per crear el desig d'aprendre i d'implicar-se. Instaura “El text lliure”: Un treball d'escriptura que serveix de base per detectar les necessitats dels alumnes i construir recursos adaptats. Un altre pilar de la seva pedagogia és “La correspondència” amb alumnes d'una altra escola per donar sentit al rol de l'escrit a través d'utilització de la “impremta”. La cooperació, la lliure comunicació, l'auto correcció, l'autonomia, la iniciativa, la construcció dels coneixements a partir d'experimentacions i errors, la vida de la classe com una mini societat... Vet aquí les claus de la Pedagogia Freinet que se difondrà i durarà en el temps. Amb el “Consell Cooperatiu” també anomenat “la Reunió Cooperativa” o “l'Assemblea de classe”, els alumnes construeixen les regles de vida de la classe, consoliden l'equilibri del grup i la qualitat de treball a l'aula a través de l'escolta dels altres, la comunicació i la cooperació.

Però serà amb la Pedagogia Institucional que aquesta dinàmica serà més explotada.

La dinàmica de canvi provocada per C. Freinet va impulsar molts pedagogs entre els quals Fernand Oury (1920-1998) a emprendre recerques i a experimentar més estratègies. El moviment de la Pedagogia Institucional representa el resultat d'aquestes recerques.

Oury descobreix la importància dels fenòmens de grup, de les interaccions i de la mediació. Desenvolupa la dinàmica del consell: Espai i moment de comunicació lliure sobre la vida de la classe i dels individus que la constitueixen (alumnes i mestre). Instaura també la Tutoria entre dos infants, altre situació d'intercanvi en la qual els dos aprenen a través de l'altre.

II El consell: Objectius i descripció.

1/ Objectius:

A través de la dinàmica del consell, destaquen principalment les competències lligades a la llengua i la comunicació i d'altra banda les competències socials i cíviques. La riquesa del consell també passa per la gran varietat de temes possiblement abordats pels alumnes que obra considerablement el camp dels aprenentatges i l'emergència de projectes de classe.

El consell representa un vector de socialització i de construcció de valors cívics:

- Vida del grup classe:
  - Escoltar els altres i cercar solucions col·lectivament.
  - Implicar els alumnes en la construcció de regles com a resposta a una necessitat.
  - Gestionar les relacions i conflictes del grup.
  - Donar importància a la veu dels alumnes com actors de l'escola.
  - Transposar aquesta experiència participativa a la societat.
- Valors com a individu formant part d'un grup:

- Potenciar valors com el respecte, la tolerància i l'empatia, la cooperació.
- Fer-se una opinió pròpia, assumir-la i compartir-la.
- Acceptar les crítiques.
- Fomentar el pensament crític.
- Practicar autocontrol i autoregulació a nivell personal i col·lectiu.
- Conduir el grup cap a una dinàmica solidària.
- Prioritzar l'opció de la comunicació.

L'instrument per transmetre, compartir i potenciar aquests valors socials i cívics és la llengua. Vet aquí un llistat d'objectius rellevants a nivell de comunicació:

- Treballar les competències bàsiques de comunicació: Escoltar, entendre, expressar-se, participar a un intercanvi.
  - Expressió: Expressar-se clarament, ampliar i utilitzar un vocabulari adaptat, construir frases gramaticalment correctes, articular amb precisió, utilitzar temps verbals coherents... **(Crec que és important incloure la consciència fonològica)**
  - Contingut: Entendre un discurs, respectar un context, verbalitzar emocions i sentiments...
  - Actitud: Adoptar una postura correcta per parlar, mirar els interlocutors, adaptar la veu per expressar-se davant del grup, respectar el torn de paraula, saber escoltar un company, quedar-se quiet i mostrar-se receptiu...
- Involucrar els alumnes en una dinàmica comuna de comunicació.
- Potenciar la capacitat de concentració.

Més enllà d'aquests objectius, el consell ajuda els nins i nines a ser reconeguts com a entitat del grup i a participar a les decisions. Aquests responsabilitat els hi proporciona una imatge positiva d'ells mateixos, determinant per créixer amb confiança i assumir les seves opinions. És a l'escola maternal que s'han de construir a poc a poc les fundacions d'aquest "Viure i treballar junts" a través de la comunicació i del respecte.

2/ Descripció:

El consell, representa uns dels pilars de la pedagogia Institucional. La classe no només és un lloc d'aprenentatge però també de lligam social. Els alumnes durant els consells, parlen de la vida a l'aula, amb les seves paraules. Es tracta d'un moment que afavoreix la reflexió sobre temes diversos o problemes com les relacions, prioritzant la solució de la comunicació. El alumnes com a futurs ciutadans, es familiaritzen amb els valors cívics i construeixen les regles de convivències per crear un clima de confiança, favorable als aprenentatges.

La dinàmica del Consell es desenvolupa segons criteris ben definits perquè els alumnes ho puguin diferenciar dels altres moments d'expressió oral.

- El criteri del lloc: El consell ocupa un espai determinat, tots els alumnes hi participen i han de tenir vista directa sobre la totalitat del grup per facilitar els intercanvis i evitar els moviments. Una rotllana, acostuma ser pràctica, a la classe mateixa però el canvi d'espai afavoreix el fet de "trencar" amb les activitats anterior i dona més relleu a la dinàmica.
- El criteri del moment i de la freqüència: El Consell s'inscriu a l'horari setmanal de la classe. S'afavoreix un moment oportú per la reflexió i un ambient calme, propici a la presa de paraula.
- Els diferents rols: **Els alumnes** participen de manera activa (amb presa de paraula) o receptiva (sense demanar la paraula però escoltant i reflexionant sobre els temes abordats).

Durant la setmana, poden escriure propostes o queixes en previsió del proper consell (o demanar al mestre de fer-ho si son alumnes de maternal). Aquest mètode permet anticipar l'ordre del dia del futur consell.

Quan es comença el consell, **el President** recorda les regles i va regulant la comunicació fent passar **el Bastó de paraula**. Només pot parlar la persona que aguanta el bastó, per evitar que tothom s'expressi al mateix moment. **Un Secretari** transcriu les decisions del grup. Sovint, a cicle 1 i a cicle 2, el mestre a més de ser un participant com els altres, també fa de President i de Secretari.

Durant el consell, el mestre representa una presència neutre i discreta. Demana la paraula si vol donar el seu punt de vista. Si és necessari, pot exercir el seu dret de veto per evitar desbordaments o en cas de decisió contrària al reglament de l'escola. L'observació del consell és una bona oportunitat pel mestre de conèixer millor i diferentment els alumnes i de prendre consciència del clima general del grup classe.

Segona Part: Descripció i anàlisi del consell a l'aula.

I Descripció dels primers consells a la meua classe: Punt de partida

Sóc mestra de maternal a La Bressola, escola immersiva en llengua catalana, en una classe multinivell de 24 mainatges:

- 8 alumnes de gran secció
- 6 alumnes de mitjana secció
- 8 alumnes de petita secció
- 2 alumnes de petita petita secció.

Es tracta d'un grup classe tranquil i agradable. Els mainatges més grans cooperen de manera espontània amb els més petits i la dinàmica de “parelles” funciona (sistema de tutoria a través de parelles fixes gran/petit).

Després d'un període d'adaptació, vaig començar a finals del mes de setembre a posar el consell a l'horari. Vet aquí la descripció dels 3 primers consells realitzats a l'aula.

- Lloc i freqüència:

Solem seure tots junts en rotllana a la “catifa”. La catifa és l'espai en el qual ens reunim cada dia pels rituals del matí i per les activitats de grup. Els alumnes estan asseguts al terra. El fet de ser disposats en rotllana facilita la comunicació: Tothom té vista directa sobre el grup i la proximitat entre alumnes evita el fet d'haver d'alçar la veu per fer-se sentir.

El consell està programat cada divendres a la tarda a les 16 h quan tornem del pati i dura aproximativament uns 30 minuts.

- Introducció i presentació:

Vaig dedicar la primera sessió de consell a explicar als infants l'objectiu i el funcionament de la dinàmica. El vaig introduir com un temps i un espai de comunicació i de reflexió que serveix per dir-se les coses els uns als altres en tota confiança, per gestionar els conflictes i abordar els problemes que poden sorgir a la classe. Vaig insistir particularment sobre el fet que l'objectiu no és pas de denunciar o de castigar. Al contrari, els hi vaig explicar que tot el que es diria quedaria confidencial i que justament, era un bon moment per dir la veritat i parlar tranquil·lament de qualsevol problema.

- Material i rols:

Vaig presentar als alumnes el material pel consell: Una maraca per materialitzar el torn de paraula i una llibreta de consell per apuntar les decisions de grup i temes abordats. Vaig triar la maraca fa uns anys, pensant que la forma similar a un micròfon seria significativa pels infants. Vist l'edat dels alumnes, jo faig sistemàticament de secretari i de president. Acostumo obrir el consell pronunciant la frase: “El consell és obert, qui vol agafar la paraula?”. Els infants que tenen alguna cosa per dir aixequen la mà i agafen la maraca per expressar-se. El fet que sigui un grup classe bastant tranquil i disciplinat representa un punt positiu pel desenvolupament del consell. Els infants es queden quiets, la presa de paraula dels alumnes que s'expressen es fa fàcilment. Intervinc poques vegades per demanar silenci o per tema de disciplina. A nivell de comunicació, no hi ha gaire interacció i encara menys debat. Es tracta més aviat d'una exposició de petits conflictes i problemes seguits i sense relació els uns amb els altres. Per a cada punt abordat, demano la paraula per animar els alumnes a reaccionar i a proposar solucions. La meua intervenció és necessària, vist que ens trobem a principi de curs, per ajudar els infants a adquirir mecanismes: Reformulo la idea i intento estimular els mainatges per que reflexionin sobre el que s'acaba de dir i que vagin acostumant-se a donar llur punt de vista.

Exemple de situació concreta: (Consell n°3 Divendres 4 d'octubre 2019).

La L demana la paraula i es queixa del comportament d'en N, un nin de la classe veïna que la va pitjar al passadís per passar-li davant.

Quan acaba de parla la nina, deixo un temps per si es presenta una resposta de cara a aquest problema. Veient que no hi ha reacció, agafo la maraca i intervenc com a membre del grup:

- - *“En R va pitjar la L per passar-li davant. Potser tenia molta pressa per entrar i anar als lavabos? Què en penseu?”*

De seguida s'aixeca unes mans. Dono la maraca.

- - *“Si però si pitgem algú, cal demanar perdó! (G)*
- - *“Jo si vull anar als lavabos perquè tinc molt de pipi, li demano si puc anar abans! (V)*

Aprofito per resumir les aportacions i generalitzar la situació per fer-ne una regla de vida:

- - *“Molt bé, és veritat que si en N tenia pressa per anar als lavabos, hagués pogut demanar a la L si li podia passar davant enlloc de pitjar-la. També li hagués pogut demanar perdó per haver-la pitjat. Apuntaré doncs a la llibreta que és millor demanar les coses enlloc de pitjar i que quan fem mal a una persona, és important demanar-li perdó.”*

Els tres primers consells duren poc temps. Sovint es tracta de petits conflictes aïllats entre dos mainatges. També alguns infants han demanat la paraula per formular demandes d'ordre fisiològiques (anar als lavabos, mocar-se, anar a beure aigua...) o per explicar anècdotes de llur vida a casa o fora del context del consell (*Veure Annex 1: Llibreta de consell. Consell n°3 Divendres 4 d'octubre 2019*).

Cada vegada, valoro el fet que l'infant hagi demanat la paraula i que agafi la maraca al moment d'expressar-se. El fet que sigui una aportació fora de context és poc important ja que es tracta dels primers consells que organitzem. Representa una ocasió per mi de tornar a explicar l'objectiu del consell i de diferenciar-ho dels moments d'expressió lliure. Els alumnes son petits i necessiten acostumar-se a aquesta manera de fer que desconeixen.

El consell n°4 va ser totalment diferent dels dos anteriors. Ningú va demanar la paraula! (*Consell n°4 Divendres 11 d'octubre 2019*). No vaig insistir, veient que els infants estaven cansats i vaig pensar que potser no hi havia realment necessitat de fer un consell aquesta setmana.

“Le conseil, s'il ne répond à aucun besoin, à aucune demande, ne rime à rien, n'a aucun sens ni aucune raison d'être.”

(Vasquez et Oury, *De la classe coopérative à la pédagogie institutionnelle*, 1971 Paris Maspero)

II Anàlisi del desenvolupaments dels consells a la meua classe i reflexió sobre les possibles raons de les dificultats trobades.

Després d'aquestes tres primeres sessions de consell, he de confessar que el fet de veure “consell” escrit a l'horari em desmotivava i se'm feia feixuc. Va ser quan em vaig adonar realment que NO em funcionava el consell i fins i tot em vaig plantejar la seva utilitat a la classe. Una pregunta va sorgir: Què ens aporta el consell?

La resposta em va venir, breu i violenta: RES.

Objectivament, fora del fet que sigui un moment de comunicació i de calma abans l'arribada de les famílies i del cap de setmana, cap dels objectius anteriors es complien a través de la dinàmica. Encara pitjor, i em fa vergonya admetre-ho, crec que havia “perdut de vista” aquests objectius i tenia la sensació desagradable de fer per fer.

Abans de plantejar-me de quina manera canviar el consell per què no esdevingués una casella de l'horari sense suc, vaig reflexionar sobre tots els criteris possiblement problemàtics amb els quals em trobava.

Van aparèixer dues categories de dificultats: Les primeres concernien el format del consell i les següents estaven més aviat relacionades amb el contingut del consell.

1/ Criteris i situacions problemàtiques de cara al “Format” del consell a la classe:

- Dificultat per mainatges de maternal de mantenir el silenci i d'estar-se quiets al cap d'una estona.
- Moment mal triat i feixuc pels infants: Els alumnes es mostren cansats o nerviosos el divendres a la tarda. Els costa concentrar-se i reflexionar. La majoria dels més petits desconnecten.
- Dificultat pels mainatges de diferenciar el consell d'un altre moment de comunicació o expressió oral. El fet de no canviar de lloc físic no els hi facilita aquesta presa de consciència. Estan a la rotllana com sempre, la situació no té res d'especial o de diferent per ells.
- Objecte que materialitza la paraula mal triat: El fet que sigui un instrument de música els hi fa gràcia. Fa soroll i es distreuen.
- Utilitat de l'objecte que materialitza la paraula: Quan es van passant l'objecte, s'opera una mena de transició més o menys llarga que trenca l'intercanvi i frena l'espontaneïtat dels alumnes a l'hora de dialogar. Cal mantenir-lo o no?
- Referència sistemàtica al mestre i no al grup. Els alumnes encara no han entès que el consell serveix per interactuar i cercar solucions junts sense forçosament que hagi d'intervenir el mestre. De moment quan agafen la paraula, es dirigeixen a mi exclusivament i cerquen la meva mirada.
- Dificultat per mi de minimitzar el meu temps de paraula com a mestre i deixar que s'auto-gestioni el grup.
- Timidesa en l'actitud general al moment de comunicar davant del grup: Direcció de la mirada, volum de la veu, posició en la rotllana, postura del cos...
- Irregularitat de la importància acordada al consell. Algunes setmanes, quan s'ha d'acabar una tasca important, el consell es fa més curt o fins i tot pot arribar a ser anul·lat en cas d'aniversari o altre esdeveniment.
- Alumnes en general poc motivats per la dinàmica del consell.

2/ Criteris i situacions problemàtiques de cara al “contingut” del consell a la classe:

- Irregularitat a nivell de resultat i de contingut. Algunes setmanes els alumnes agafaran la paraula i hi haurà petits intercanvis amb propostes. Algunes altres setmanes, ningú es manifestarà per parlar i no hi haurà cap reacció de part del grup.
- Dificultat per mantenir el silenci durant el consell i per escoltar els companys. Al cap d'una estona, alguns alumnes desconnecten i comencen a distreure's i a xerrar amb els infants del costat.
- Dificultat pels infants de respectar el context del consell quan demanen la paraula. Sovint, expliquen coses molt interessants però que no tenen cap relació amb el grup classe (joguines de casa, mascotes, membres de la família...) o demanen la maraca de la paraula per expressar necessitats com anar als lavabos, beure... Encara em costa trobar la manera per què captin la diferència entre el consell i un moment d'expressió oral com el “Què de nou?” dels dilluns al matí.
- Tendència a esdevenir un tribunal de denúncies: Els infants acusen alguns companys de tenir un comportament inadaptat. Sovint no els concerneix directament però denuncien l'altre per què ha transgredit una regla de l'escola. Aquest mecanisme fa que només vagin sortint temes negatius d'una banda, i d'altra banda tendeix a la estigmatització d'alguns infants.
- Dificultat per alguns infants de dir la veritat per por de ser castigats malgrat que s'hagi

- explicat que no es tracta d'un moment per jutjar o fer disciplina.
- Absència de debat (o molt poc). En general, un alumne expressa el seu problema i jo acabo contestant per recordar tal o tal regla. L'intercanvi és feble i aïllat. Sovint sempre és el mateix alumne que reacciona o dona el seu punt de vista.
  - Consells buits: Cap presa de paraula. Els alumnes es veuen cansats i poc preocupats els divendres a la tarda.
  - Dificultat per reflexionar i per proposar solucions. Els infants encara no gosen mostrar llur desacord o expressar un punt de vista personal. No s'atreveixen a oposar-se a una decisió. També els hi costa posar-se al lloc de l'altre per intentar entendre'l o sentir les seves emocions.
  - Dificultat de pensar al grup i no solament al "jo".
  - Qüestió del rol dels més petits de la classe durant el consell. Sensació de deixar-los de banda.

3/ Presa de consciència:

Vet aquí els principals problemes amb els quals em trobo de cara a la realització de la dinàmica del consell en una classe de maternal. Torno a plantejar-me la seva utilitat per infants d'aquesta edat i a demanar-me què els hi pot aportar.

Però la reflexió sobre la meva pràctica em fa realitzar que sóc responsable del fet que no funcioni el consell a la meva classe.

Fins ara, només havia agafat els ingredients de la metodologia del consell i els havia aplicat sense anar més enllà ni fer-me més preguntes. No havia reflexionat sobre el sentit del consell a la meva classe: Per què fer un consell? Quin és l'objectiu del consell en una classe de maternal?

Em vaig adonar que el mecanisme del consell requeria un quadre institucional i seguia uns criteris precisos però, per què pugui funcionar, s'havia d'adaptar al nivell i al perfil de cada classe.

El fet el grup s'auto-reguli per gestionar conflictes resulta impossible a maternal, és massa d'hora i m'estic saltant moltes etapes!

La prioritat per ara seria tornar a plantejar-me el consell des del principi i construir junts (amb el grup d'alumnes) les bases del NOSTRE consell etapa per etapa: Saber crear un moment especial, fer existir el grup com a entitat, i reunir les condicions per potenciar la comunicació (confiança, ambient, respecte, cooperació, sentit crític...).

També em vaig adonar que jo mateixa no havia presentat el consell als alumnes de manera "especial" per què ho puguin viure de manera diferent. I potser no li havia donat tampoc la importància que li corresponia com a activitat pluridisciplinària.

Tercera Part: Experimentació i recerca d'estratègies.

I Descripció de la manera d'actuar:

Aquesta part representa una fase de qüestionament a partir de les dificultats posades en relleu en la segona part. Em plantejo trobar estratègies per posar la dinàmica del consell a l'abast de la meua classe de maternal tot responent als objectius indicats anteriorment:

- Crear un ambient especial i propi al consell.
- Fer existir el grup i donar-li importància
- Fer del consell un moment de grup privilegiat i “nostre”.
- Potenciar la comunicació i els intercanvis
- Potenciar el sentiment de confiança, el sentit crític, els valors de respecte i cooperació.
- Motivar els alumnes.

A partir de les estratègies provades i de l'eficàcia dels resultats, voldria arribar a millorar l'exercici i la introducció del consell a maternal.

Em proposo doncs experimentar diferents estratègies per trobar resposta als diversos qüestionaments i provar de solucionar-los.

Cada estratègia es presentarà sota la forma d'una activitat que realitzarem amb el grup classe durant l'estona reservada al consell del nostre horari.

Algunes semblaran ben allunyades de la dinàmica del consell però serviran per treballar una competència específica o per introduir valors que posteriorment seran útils i representaran bases per dur a terme el consell.

Paral·lelament, continuarem organitzant “mini-consells” de 10-15 minuts per no perdre de vista la pràctica de la dinàmica. Aquests “mini-consells” em serviran a valorar els possibles canvis deguts a les estratègies desenvolupades.

II Una dificultat, una estratègia:

La primera cosa que vam posar en plaça va ser un canvi en l'horari de la setmana. El consell estaria programat cada dilluns de 16h a 16h55 per evitar que els infants es trobin cansats a finals de setmana i un xic desconcentrats pel fet de marxar de cap de setmana.

1/ Treballar el silenci amb el grup:

Malgrat el fet que sigui un grup d'alumnes tranquil, i que els hi costi fer silenci, tenen dificultat per guardar aquest silenci durant una estona més llarga. Tot el dia, els hi estem demanant silenci, esporàdicament i sovint confonem “Fem silenci!” i “Escoltem!”. Evidentment per escoltar algú, cal fer silenci. Sembla molt lògic pels adults, però per la mainada d'aquesta edat cal diferenciar bé les dues coses, i és important identificar realment el SILENCI. Més endavant aprendran que el silenci és una “eina” per poder escoltar. Per això en aquest cas he preferit separar les activitats per treballar el silenci i les activitats per treballar el “saber escoltar”.

● **Joc de les estàtues:**

Joc realitzat durant el consell n°5 el dilluns 14 d'octubre del 2019

Es tracta d'un exemple de joc per adonar-se del silenci assimilant-lo a la immobilitat. Aquest joc no requereix parlar, només cal escoltar i observar. L'objectiu és de diferenciar el silenci del “no silenci”. Existeixen moltes maneres de realitzar-lo. Nosaltres vam triar de fer-ho primer amb instruments de música i objectes que fan soroll . Vam fer dos grups aleatoris de 12 infants, jo em vaig posar amb un dels grups i la mainadera que treballa amb mi es va posar a l'altre per servir de model i animar el grup. Un grup fa soroll i toca música mentre que l'altre grup està en moviment (es desplaça o balla). Quan el primer grup s'atura i que es fa sentir el silenci, immediatament el segon grup es queda immòbil, com estàtues. Els infants adapten molt bé i de manera totalment intuïtiva els moviments al nivell sonor; també és una bona manera de treballar la intensitat.

Un cop intercanviat els rols dels grups, vam fer el mateix joc amb una música clàssica, i una altra vegada amb una gravació del cant de rossinyols.

● **Joc de les agulles d'estendre:**

Joc realitzat durant el consell n°17 el dilluns 3 de febrer del 2020

En aquest joc el silenci és la clau per aconseguir el repte. Estem asseguts en rotllana. Tres mainatges es posen drets al mig. Uns voluntaris els posen agulles d'estendre sobre la roba (en tot el cos) i se'ls hi tapen els ulls amb un mocador. Quan comença el joc, cantem la cançó del rei del silenci i es fa un gran silenci. Un per un, s'aixequen els alumnes de la rotllana per intentar treure delicadament una agulla de la roba d'un dels nins del mig. Aquests últims es poden moure i, si mai senten el mínim soroll, intenten tocar l'infant que s'apropa. Els infants han de fer un màxim de silenci fins i tot quan s'aixequen i es desplacen. S'adonen que han d'adaptar llur moviment per no fer soroll. Els alumnes asseguts també aprenen a reprimir les ganes de riure, comentar o fer sorolls amb la boca. Tots intenten autocontrolar-se.

2/ Treballar l'observació dels altres, el coneixement dels membres del grup el fet de pensar al grup i no només al “jo”.

La base del consell és la comunicació del i pel grup. És important per a cada mainatge conèixer cada membre d'aquest grup per poder afavorir aquest sentiment de pertinença i aprendre a fer confiança als altres. A maternal, els infants, sobretot els més petits encara estan molt centrats en el “jo”, i quan no actuen directament, els hi costa prestar atenció i fixar-se en els altres. Aquests jocs els obliga a concentrar-se sobre els altres i a observar-los, oblidant el “jo”.

● **Joc del cap d'orquestra:**

Joc realitzat durant el consell n°6 el dilluns 4 de novembre del 2019

Un voluntari surt de la classe un minut amb la mainadera mentre que la resta de grup designa un cap d'orquestra al qual s'haurà de seguir. El cap d'orquestra sense parlar, va fent uns moviments repetitius que imita la resta del grup. Cal mostrar-se atent als moviments que fa aquest alumne per poder seguir-los, sobretot quan canvia de gest! El voluntari i la mainadera tornen a entrar i han d'observar amb atenció els alumnes que reproduïxen tots els mateixos gestos (picar de mans, moure el cap, aixecar els braços, picar els peus al terra....) per poder trapar el famós cap d'orquestra i designar-ho dient el seu nom.

● **Joc del desaparegut:**

Joc realitzat durant el consell n°7 el dilluns 12 de novembre del 2019

Tot el grup es desplaça tranquil·lament per la classe. Quan senten el senyal de la campaneta, es queden al lloc en el qual es troben i es posen al terra en posició de “boleta” amb el cap amagat i els ulls tancats. Mentrestant, jo demani discretament a un infant d'amagar-se darrere el petit teatre. Torno a fer sonar la campaneta, els mainatges s'aixequen i observen els membres del grup durant una curta estona per endevinar quin alumne falta... Aixequen la mà i fan una proposta.

3/ Definir un ambient particular i especial pel consell:

Tema abordat durant el consell n°7 el dilluns 12 de novembre

Si fos possible, estaria bé de materialitzar un lloc específic pel consell. El fet de trobar-se en un espai propi al consell ajudaria els alumnes a “entrar” més fàcilment en una dinàmica diferent de les converses de classe. Nosaltres no tenim la possibilitat de dedicar un espai al consell. Cal trobar doncs, una manera de crear un ambient especial per afavorir la solemnitat del moment. Un ambient tranquil, propici a la comunicació i intimista perquè els infants se sentin en confiança.

Quan comença el consell, demano als alumnes si tenen idees per estar més a gust durant el consell; com podríem fer per sentir-nos més tranquils per poder dir-nos les coses, per què es quedin secretes...

- - Un infant de mitjana secció reacciona quan parlo de confidencialitat i proposa baixar les cortines perquè ningú ens pugui mirar ni escoltar. Trobem la proposta molt bona i l'apunto a la llibreta.
- - Un altre proposa agafar coixins i estirar-nos. Un company li contesta que és un problema si ens adormim. Contesto que no es tracta d'una sessió de relaxació.
- - Una nina diu que si apaguem llums parlarem més fluixet. Aquesta idea em sembla molt interessant pel que fa la intimitat a la qual vull arribar.
  - Demano als infants quina cosa els hi podria ensenyar i recordar que estem fent el consell.
- - Una nina diu que sabem que fem el consell perquè tenim la maraca per parlar.
- - Un altre infant proposa fer un dibuix del consell i posar-lo al mig de la rotllana. L'idea és bona perquè suposa un referent visual, fàcilment identificable.
- - Proposo que a més del dibuix podríem escriure CONSELL en una petita pancarta i penjar-la a la paret. Només caldria girar-la quan comencem el consell. Els hi agrada la proposta.

Preveiem fabricar aquesta pancarta durant la setmana.

Per tancar el tema recordo les noves condicions que s'aplicaran per a cada consell: Baixar cortines, tancar llums i girar la pancarta del consell.

4/ Apropiar-se el consell: Triar l'objecte que materialitzarà la paraula:

Tema abordat durant el consell n°8 el dilluns 18 de novembre del 2019

Perquè els mainatges es vagin apropiant el consell, ja vam adaptar alguns criteris de temps i d'espai. Ara es tracta de cercar un objecte que materialitzarà la presa de paraula dels membres del grup. Vull que siguin els infants que facin les propostes i que triïn l'objecte per implicar-los i donar més sentit al consell i sobretot per donar pes i importància a les decisions de grup. Serà també l'ocasió de provocar un petit debat i d'expressar el seu punt de vista.

Demano primer als infants de reflexionar a un possible objecte pràctic, prou gran i significatiu per poder tenir aquest rol de “passaparaula”. Sorgeixen moltes propostes molt variades, els infants posen els objectes enmig de la rotllana i els hi demano d'explicar per què els han triat per acostumar-los a expressar el punt de vista i defensar-lo. Sentim explicacions molt interessants i algunes molt divertides o totalment fora de context:

- - “ Jo he triat un pot de pintura roig perquè m'agrada aquest color i a la classe fem molta pintura!” (G)
- - “Jo he agafat una paperera perquè no cal gitar els papers per terra.” (L)
- - “Jo he portat una carbassa perquè és una verdura de la tardor i estem a la tardor. També ens agrada molt fer els treballs de les carbasses i sabem moltes coses sobre les carbasses i també és molt bonica aquesta carbassa mitjana!”(V)
- “Jo vull el coixí perquè el vull. Jo no soc pas content perquè vull la mama.” (C)

A partir de les diferents propostes organitzo una votació. Posem un full blanc davant de cada objecte i un per un els infants fan una barra per designar l'objecte que prefereixen. Comptem junts els resultats, comparem i designem quin objecte ha obtingut més barres. Ha sortit la Carbassa.

Els alumnes estan molt contents del resultat i de seguida volen agafar la carbassa per parlar.

Organitzo un petit joc: Ens passem per la classe parlant i fent soroll, quan agafo la carbassa i l'aixeco, tothom ha de fer silenci absolut.

Després, els mainatges seuen a la rotllana com per al consell. La carbassa està al mig. Faig preguntes i l'infant que vulgui respondre s'ha d'aixecar i agafar la carbassa per donar la resposta. Si un nin està de peu, els altres no es poden aixecar. Es tracta de preguntes senzilles : Com es diu la mestra de la classe del costat? Quin dia és avui? De quin color és una poma?

M'adono que inconscientment, han canviat de manera de fer. No es passen l'objecte de mans en mans com feien abans, si no que deixen la carbassa sempre enmig de la rotllana i els nins que volen parlar es posen al mig amb la carbassa a la mà i s'expressen. Quan acaben, deixen la carbassa i tornen a seure. M'agrada aquesta manera de fer, perquè tant la carbassa com el nin que s'expressa estan sempre al centre de la rotllana a la vista de tots. Resulta més fàcil pels altres escoltar i mirar sense perdre l'atenció. A més a més, no es distreuen tant passant-se l'objecte els uns als altres.

5/ La mirada, vector de comunicació:

Durant les sessions de consell de principi de curs, em vaig adonar que els infants tenien tendència a dirigir llur mirada cap a mi com si jo fos l'únic receptor del discurs. Aquesta recerca sistemàtica de mirada significa clarament que consideren que sóc l'única referència i segurament els procura seguretat. D'aquest fet, els altres no se senten preocupats pel discurs i acaben desconnectant. La direcció de la mirada és un element clau de la comunicació i de la interacció. És important que els mainatges s'adonin de la importància de llur mirada quan s'expressen.

● Joc “A qui parla?”

Joc realitzat durant el consell n°9 el dilluns 25 de novembre del 2019

Tots els alumnes es posen en línia de cara a un voluntari. Només pot parlar el voluntari però no té dret de pronunciar cap nom d'infant. El voluntari dona instruccions a un infant de la línia, mirant-lo. Els infants de la línia han de ser atents a la mirada del voluntari i detectar a qui exactament s'està dirigint per complir o no la instrucció que està donant. Si un infant s'equivoca haurà de seure.

Per començar jo agafo el rol del voluntari per que entenguin quina actitud cal adoptar i quina mena d'instruccions cal donar (ex: “Aixeca la mà”, “Ensenya la llengua”...). L'important és que els alumnes arribin a concentrar-se sobre la mirada i que es vagin adonant del seu poder i del seu rol major en la comunicació.

Aquest joc els agrada molt i la primera vegada que ho vam fer, un alumne va fer una reflexió molt interessant i divertida. Va dir que quan fèiem de voluntari, fèiem màgia!

L'expressió de la cara dels voluntaris va ser en general molt graciosa perquè tenien el reflex d'obrir exageradament els ulls.

● Un conte contat... d'esquena:

Joc realitzat durant el consell n°19 el dilluns 2 de març del 2020

Per que els alumnes realitzin d'importància de la direcció de la mirada al moment de comunicar, els hi explicaré un conte. Com que sempre estem tots asseguts en rotllana a la catifa, però aquest cop, al moment de començar, sense avisar, em giro i em poso d'esquena al grup. Començo a contar el conte.

De seguida un infant em talla per dir-me “Laura no et veiem”. Continuo i poc després, veig un nin que es desplaça i s'asseu davant meu per poder mirar-me. Un grup d'infants segueix aquest moviment i es col·loquen davant meu. Continuo el conte i noto que els alumnes que s'han quedat darrera meu comencen a parlar, a fer soroll i a desconnectar-se totalment del conte. Em giro i veig que una nina ha marxat de la rotllana i s'ha posat a jugar discretament a la cuineta. Un altre nin assegut té una expressió totalment perduda a la cara.

Aturo el conte, tornem a seure a la rotllana i els hi demano que pensin d'aquesta manera d'explicar el conte. La tendència general es resumeix així: No els hi va agradar el conte, pocs sabien de quin

conte es tractava i no s'hi van fixar. Em van dir que m'havia de girar perquè no podien escoltar el conte. Els hi vaig contestar que per escoltar un conte només calia fer servir les orelles i no els ulls. Però un nin em va dir que sense veure'm no entenia bé el conte.

Aquesta experiència mostra bé que el fet de captar la mirada ajuda a mantenir l'atenció. Els infants es van sentir totalment desestabilitzats del fet de no tenir contacte visual amb mi. No es van sentir preocupats perquè la meua mirada no els captava l'atenció. No es consideraven com a destinataris del meu discurs i es va trencar la comunicació.

6/ Potenciar les decisions de grup, provocar el debat:

Un dels ingredients que falta al consell en una classe de maternal és clarament el debat. Els mainatges de 3, 4 i 5 anys ja tenen capacitat de decisió. Els costa justificar aquestes decisions però si els interessa el tema, es poden animar i fins i tot poden defensar llur punt de vista. És important guardar coherència i no esperar cap debat filosòfic! Però es pot començar a introduir el costum de discutir de les decisions entre tots. L'infant familiaritzat amb una dinàmica de presa de decisió tindrà més facilitat a expressar més tard la seva opinió en un consell. Serà conscient que la seva paraula compta dins el grup.

● *Votacions per decidir tots junts*

Dinàmica realitzada durant el consell n°10 el dilluns 2 de desembre del 2019

Per captar l'atenció i despertar les ganes d'expressar l'opinió, la interacció i el diàleg, he pensat que el tema havia de ser proper de la realitat immediata dels mainatges: Una decisió que tingui un resultat concret i no massa allunyat en el temps perquè els infants puguin tenir consciència de les repercussions directes. Els temes poden ser per exemple: Els Nom de la classe, la música del ball de fi de curs, les disfresses de carnestoltes, bicicletes o pilotes a la propera sessió d'educació física.... El fet que s'apliquin les decisions del grup afavoreix el sentiment de confiança de cada infant i els ajuda a adonar-se del poder de decisió del grup. Em sembla important agafar aquestes decisions durant el consell per reforçar el sentiment d'unitat de grup i per ensenyar als alumnes que el consell no serveix únicament per abordar conflictes i problemes. El consell és l'ocasió de fer propostes, de parlar de projectes, de festes i de coses molt positives i motivadores de la vida de la classe.

Durant el consell n°10, agafo la carbassa i proposo al grup de decidir el que es farà el proper divendres de 16 h a 17 h entre dues possibilitats: Fer una passejada al parc del poble o instal·lar jocs d'aigua a la classe. Evidentment deixo les propostes obertes per si algun infant vol afegir una altre opció interessant. Una nina proposa fer un joc de Memory. Posem al terra una foto del parc, un joc d'aigua i la capsa del Memory amb 3 fulls al davant per fer les barres i comptabilitzar-les al final. La mainadera es proposa per començar a votar, posa una barra a sota del Memory verbalitzant la seva decisió i expressant el seu punt de vista per servir d'exemple:

- “Jo voto pel Memory perquè és un joc tranquil i a mi m'agrada quedar-me a la classe amb el fred que fa enlloc de sortir al parc!”.

De seguida demano la paraula:

- “ Doncs jo Hadda no estic d'acord amb tu, m'agradaria més sortir a passejar per canviar una mica, amb la jaqueta evidentment!”.

S'aixeca un nin per votar i diu que vol jugar als Legos... Tota la màgia de les respostes de nins i nines de maternal!

Els infants voten i la majoria arriba a expressar el seu punt de vista per justificar la seva decisió. Els més petits ensenyen clarament la preferència que tenen sense dir res. Però valoro el fet que participin a la presa de decisió del grup i considero que estan aprenent del simple fet d'observar els grans. Al final, farem jocs d'aigua, i aquesta decisió està ben acceptada per tot el grup. La dinàmica ha sigut positiva i la decisió del grup ben rebuda.

Procuraré organitzar regularment votacions per donar autonomia i poder de decisió al grup. Durant les votacions, em vaig adonar que gairebé no van necessitar la meua presència com a mestre.

Només representava un membre més del grup, donant la seva opinió.

7/ Treballar la confiança i la cohesió de grup:

Existeixen moltes maneres de treballar la cohesió de grup i la confiança amb infants de maternal. Les sessions d'educació física són molt útils i profitoses per treballar i aprendre valors com el respecte, la tolerància, la cooperació... El treball de grup també és una oportunitat d'acostumar els alumnes des de petits a comunicar, intercanviar i col·laborar el uns amb els altres per arribar a un resultat comú. Els membres del grup han de tenir confiança els uns en els altres d'una banda, i el grup ha de funcionar com una entitat pròpia. En les nostres escoles La Bressola, el fet que els infants de maternal es quedin 4 anys a la mateixa classe afavoreix aquest sentiment de fer pinya. Malgrat l'arribada de nous infants petits i el fet que marxïn els grans a CP, sempre es conserva la majoria del grup i es torna a formar la pinya cada any.

● Joc del “Jo veig, tu no veus”

Joc realitzat durant el consell n°11 el dilluns 9 de desembre del 2019

Aquest joc és una manera de treballar la confiança en l'altre i el fet de saber rebre i donar ajuda.

La mainadera i jo vam crear un recorregut amb obstacles (bancs, esglaons, arbres, cordes, cercles...) a fora al pati. Dividim el grup en 2: Un equip s'ha de tancar els ulls amb mocadors i s'haurà de deixar guiar en tota confiança per un membre de l'altre equip que li servirà de guia. A cada so de campaneta, els guies ha de canviar de parella per anar ajudar un altre infant. Tothom ha d'ajudar tothom. Quan tots els infants amb els ulls tapats han acabat el recorregut, s'intercanvien els rols.

Al final del joc, vam tornar a la rotllana per parlar de l'experiència. Van sortir reflexions interessants: “A mi m'agrada ajudar els companys perquè no vull que caiguin!” o “Al principi tenia por però després va millor perquè feien a polit”.

Molts infants es van adonar que podien confiar en l'altre i d'altre banda es van sentir orgullosos d'haver ajudat un company.

● Joc de la zona per buidar:

Joc realitzat durant el consell n°20 el dilluns 9 de març del 2020

Per que els alumnes tinguin consciència del grup, cal organitzar unes activitats que oposin el grup sencer a un altre criteri com per exemple el temps. No es tracta d'oposar-se a un adversari sinó de cooperar tot junts per complir un repte i estar-ne orgullosos.

Es delimita una zona prou gran per poder córrer i s'omple amb objectes diversos (nosaltres utilitzem bales de colors). Fora de la zona es disposen 4 caixes. El grup ha de buidar la zona el més ràpid possible! Es cronometra la primera acció i es torna a fer la setmana següent per intentar millorar. El fet de tornar a fer-ho és motivador pel grup que s'auto-anima molt. Els grans, espontàniament ajuden els més petits. Tothom té un objectiu comú. Els alumnes riuen molt, criden, s'animen, comuniquen durant el repte. Apareix un esperit d'equip, complicat d'assolir amb infants petits. També cal dir que estem avançant en l'any escolar i els alumnes estan cada vegada més en confiança a la classe i entre ells.

8/ Potenciar el rol de les parelles Gran/Petit:

Tema abordat durant el consell n°12 el dilluns 16 de desembre del 2019

El lligam de les parelles és un element primordial en la transmissió de la llengua catalana i en l'aprenentatge del valor de la cooperació. Es dona molta importància a l'arribada de nous petits cada any i els grans estan molt impacients de conèixer llur parella. Quan un infant ja ha tingut un gran per fer-li de padrí, se sent orgullós al cap de dos anys d'assumir aquest gran paper de “gran”. Les relacions que es creen entre parelles són molt boniques i fortes. Els petits fan totalment confiança a

aquests grans que els cuiden i els grans es responsabilitzen per ajudar i protegir els petits. La dinàmica resulta positiva i constructiva per tothom. Crec que cal utilitzar aquest lligam de confiança pel consell. Els petits durant el consell escolten, observen i van assimilant detalls i maneres de fer. Alguns comencen a participar oralment i no dubten en demanar la paraula però per altres, és més complicat o no se senten a punt per fer-ho. Explico doncs al grup que el rol del gran també consisteix en fer de portaveu del petit, si no gosa parlar. Si mai un petit es queixa d'alguna situació, el gran no ha de dubtar en mencionar-ho!

9/ Treballar la confidencialitat, la confiança:

Tema abordat durant el consell n°13 el dilluns 6 de gener del 2020

Malgrat el fet d'haver explicat i repetit que tot el que es diu durant el consell quedarà en secret i que en cap moment no es renyarà ni es castigarà ningú; els infants encara es mostren vergonyosos a l'hora d'assumir un error. Tenen por, i prefereixen callar o dir que no és veritat... Per relaxar una mica els mainatges en aquest sentit, decideixo mostrar l'exemple i demanar la paraula durant el consell per assumir una bestiesa.

Em va venir aquesta idea al matí, quan estava preparant el material. Sense voler, em va caure de les mans una barqueta plena de pintura negra i va tacar una bona part del mural que havíem començat abans de les vacances de nadal... Quan va començar el consell vaig demanar la paraula i els hi vaig explicar. Les reaccions van ser fantàstiques: després d'un llarg silenci em van dir que no passava res, que no ho havia fet expressament, que jo em portava sempre molt bé, que no estaven enfadats amb mi, que ho tornariem a fer... Vaig notar una voluntat general de tranquil·litzar-me.

De seguida vaig aprofitar per demanar si algú volia explicar una bestiesa que havia fet, o un mal comportament que havia tingut. No tots van demanar la paraula, però molts van explicar coses que consideraven greus i la reacció del grup sempre va ser la mateixa: desdramatitzar i tranquil·litzar.

Durant aquesta discussió, l'atenció va ser molt alta i el silenci molt present. No es perdien cap gota del discurs dels altres però en cap moment ningú va jutjar ningú. Van parlar en tota confiança.

Evidentment seria massa fàcil si tot funcionés d'un cop... Justament dos infants que tenen tendència a no assumir els errors no van explicar cap bestiesa aquest dia, però van ser molt atents a la conversa.

10/ Potenciar la reflexió sobre una temàtica:

Les queixes que apareixen durant el consell o els conflictes, reflecteixen sovint la nostre realitat social. Agafar distància, reflexionar, posar-se al lloc de l'altre... Aquests mecanismes requereixen maduresa i encara resulten complicats per a infants de maternal. Desborden d'emocions però els hi costa explicar-les amb paraules. En canvi, es mostren molt receptius quan escolten i miren un conte. Els contes representen tresors per desenvolupar la sensibilitat dels infants i la comprensió social del nostre món. Són eines imprescindibles per treballar els valors i potenciar la reflexió amb mainatges de maternal. Vet aquí uns exemples de contes interessants:

- Per treballar el valor de l'empatia:

La Berta i les ulleres de visió empàtica. Júlia Prunés Massaguer. Editorial Omniabooks.

- Per treballar la tolerància i el respecte:

L'Aneguet lleig. Hans Christian Andersen.

- Per treballar el saber compartir:

El peix irisat. Marcus Pfister. Editorial Beascoa

Només un trosset! Emile Jadoul. Editorial Corimbo.

- Per treballar generositat i cooperació:

La poma vermella. Feridum Oral. Editorial Joventud.

El nap gegant. Carles Cano. Editorial Andana.

- Per treballar convivència i resolució de conflicte:

La Picabaralla. Claude Boujon. Editorail Corimbo.

El papa, la mama i jo. Jerome Rullier. Editorial Joventut

- Per treballar la por:

Jo mataré monstres per tu. Santi Balmes. Editorial Principal de los libros.

- Per treballar sobre la sinceritat/les mentides:

El pastor mentider. Laura Brenlla. Editorial Combel.

- Per treballar el tema de l'amistat:

Perdut i trobat. Oliviers Jeffers. Editorial Andana.

Durant el consell n°14 del dilluns 13 de gener vaig decidir explicar als mainatges un petit conte per estimular la reflexió sobre un tema important i proper de la vida dels alumnes: Les mentides.

El pastor mentider. Laura Brenlla. Editorial Combel.

El conte va provocar moltes reaccions. Els infants van entendre de seguida la “moralitat” del conte: Si algú conta constantment mentides, els altres no se'l creuran més, fins i tot si diu la veritat!

Alguns infants van començar a denunciar uns altres explicant que deien mentides. De seguida vaig recordar que no calia acusar-se directament. Els hi vaig proposar de no dir cap nom de companys per evitar que la sessió es transformés en tribunal. Van sortir coses interessants:

- - “Les mentides fan pena perquè quan som amics no ens contem mentides”. (A)
- - “Tothom un dia ha dit una mentida... petita o grossa!”(J)
- - “Algunes vegades podem dir una mentida perquè el petit sigui content. No sap dibuixar molt bé però jo li dic és molt bonic!” (V)
- - “Si la gent no ens creu, ens fa pena.” (L)
- - “És important dir la veritat a la nostre família.” (L)
- - “Val millor dir la veritat, fins i tot si es tracta d'una cosa greu”. (Jo)
- - “A vegades no diem una mentida però fem una broma.” (G)

El tema de les mentides surt molt durant el consell i molts infants no gosen dir la veritat per por de ser castigats. Si torna a sorgir el tema, podré fàcilment demanar als mainatges que recordin el conte del pastor mentider perquè arribin a fer el mateix camí de reflexió.

11/ Posar en plaça un ordre del dia pel consell:

Tema abordat durant el consell n°15 el dilluns 20 de gener del 2020

Per evitar alguns consells sense presa de paraula, i proporcionar als alumnes una mena de “memòria” dels temes que voldrien abordar al proper consell, decideixo proposar un Ordre del dia. Efectivament els mainatges de maternal tenen una noció del temps encara abstracta i els costa recordar el dilluns a les 16 h un conflicte o una idea que van tenir el dijous anterior. El fet de remobilitzar la memòria d'un esdeveniment precís els hi resulta difícil.

Ensenyo doncs als alumnes la llibreta de consell que vaig omplint cada setmana amb les principals aportacions. Els hi proposo utilitzar la llibreta dels dos costats: un costat per continuar a transcriure les decisions del consell i l'altre costat per apuntar les idees, queixes i demandes dels infants. Preciso que poden venir a trobar-nos (la mainadera i jo) en qualsevol moment del dia per apuntar una demanda a l'ordre del dia del proper consell.

Els hi dono un exemple precís: Com que arribem a finals del mes de gener, haurem de començar a pensar a la disfressa de Carnestoltes que voldrem realitzar aquest any per la nostre classe, tot respectant el projecte d'escola de l'any: La música. Giro la llibreta escric la data del proper consell i a sota “TEMA DISFRESSA CARNESTOLTES”. Al principi, suposo que hauré de recordar regularment als alumnes l'existència de l'ordre del dia, però espero que aviat esdevindrà un reflex. Recordo als grans que són portaveu dels petits i explico també que si un alumne se sent vergonyós però que té una queixa; pot venir a veure'm per posar la queixa a l'ordre del dia i jo l'exposaré al consell.

12/ Fer-nos “nostre” el consell i crear un ambient:

Tema abordat durant el consell n°15 el dilluns 20 de gener del 2020

Després d'haver introduït l'ordre del dia, proposi als infants fer un petit punt sobre el comportament adequat durant el consell i les regles a seguir. De seguida s'aixequen mans per demanar la paraula i comencen a enumerar algunes regles del consell:

- - “Cal anar al mig i agafar la carbassa per parlar”.(G)
- - “Cal fer el silenci”. (M)
- - “Quan algú agafa la carbassa no podem parlar ni fer soroll.” (J)
- - “Hem de baixar els *rideaux* (les cortines) de la classe abans de començar.”(M)
- - “Cal apagar la llum.” (H)
- - “Cal pas riure del altres si diuen una cosa que fa riure.”(V)
- - “No cal pitjar els companys!” (G)
- - “Cal dir la veritat perquè és pas greu de fer una bestiesa mes és greu dir una mentida!” (V)
- - “Hem d'ajudar la nostre parella a parlar si no hi arriba perquè és molt petit... és normal.” (L)
- - “La Laura no ens renya al consell, cal apagar la llum i explicar les coses que són bestieses però no renyem ningú perquè és un consell.” (J)

Els felicito perquè han recordat i entès la majoria de les regles i dels criteris del consell. Perquè les tinguin ben presents, els hi proposo penjar imatges que representin aquestes regles a la paret de la rotllana. El fet que sigui visual ajudarà els petits a fer-se'n una representació més fàcil. Els hi presento una sèrie d'imatges i els deixo endevinar de quina regla o criteri es tracta. Les col·loco a la paret.

13/ Posar-se al lloc de l'altre, reflexionar sobre una situació per entendre-la :

Dinàmica realitzada durant el consell n°16 el dilluns 27 de gener del 2020

En general i més precisament durant els consells, m'adono que els alumnes de maternal tenen dificultats per distanciar-se d'una situació i reflexionar. Encara els falta la maduresa necessària per dur a terme aquest procés complex. Estan majoritàriament centrats en el “jo” i van aprenent de cada situació que viuen per construir-se una “experiència pròpia” i gestionar totes aquestes emocions que els sorgeixen.

A partir de petits conflictes que apareixen regularment en els consells o situacions reals que vam viure a la classe; vaig escriure una desena de petits escenaris curts amb noms inventats. Paral·lelament, vam imprimir i plastificar els noms i els vam grapar a sobre de corones de cartró. Explico als alumnes que llegirem un escenari i uns voluntaris actuaran en un primer temps, i contestaran a les preguntes del grup en un segon temps.

Llegeixo un senari : “ *En Joan i en Pol són molt amics. Sempre juguen tots dos a la classe i al pati. Però, sovint, d'un cop, en Pol comença a empipar en Joan, li fa mal o l'obliga a fer coses que no vol pas fer.* ”

Demano si hi ha voluntaris. Un nin es proposa, per fer de Joan. De moment ningú més es manifesta. Suposo que molts encara no han entès ben bé la dinàmica i necessiten observar abans de decidir d'actuar o no. La mainadera es proposa per fer de Pol. Cadascú es posa la corona del protagonista que representa. Els altres fem d'espectadors:

En Pol comença a passejar-se per la classe i crida en Joan :

- - “Joan jugues amb mi?”
- - “Si d'acord, juguem a córrer!”

Comencen a jugar i de cop en Pol pitja el Joan:

- - “Eh!!! Per què em fas mal ?”
- - “No t'he fet mal! Va continuem el joc!! Correm!!”

Altre cop, en Pol pitja en Joan, més fort aquest cop i el fa caure al terra.

- “Ara vaig a dir-ho a la mestra!!!!

- - No, no, Joan, perdó...no li diguis res a la mestra... Si us plau!”

En Joan no sap què fer... en Pol se li posa davant i amb un to més dur li diu:

- - “Si li dius a la mestra, no seré mai més el teu amic! I jo també li diré que tu m'has picat!”

Aplaudim els protagonistes. De seguida faig preguntes als protagonistes:

- - “Pol, trobes bé d'inventar que t'ha picat en Joan si no és veritat? (jo)
- - No no està bé... però no vull pas que en Joan li digui a la mestra... perquè em castigarà. (Pol)
- - “I tu Joan que en penses? (jo)
- - Jo penso que no vull més jugar amb el Pol perquè diu mentides i m'empipa. (Joan)
- - Joan, jo crec que no has de jugar amb el Pol si t'empipa i si diu que li has fet mal perquè no li has fet mal i si la mestra creu que sí.... No sap la mestra si és veritat o si no és pas veritat... i no tenim dret de picar els companys... però només ho podem fer si no ho fem expressament i cal demanar perdó! (V)
- - Què en penses Joan?? (jo)
- - Jo... no sé... no sóc pas en Joan de veritat! (Joan)
- - Sabem que no ets en Joan, però ara per aquest joc, estàs fent de Joan, doncs imagina't que ets en Joan ara, i diga'm què penses del comportament del Pol? Si fossis en Joan què faries? (jo)
- - Jo li dic que no vull més jugar amb ell. I vaig a jugar amb altres amics. (Joan)
- - Però jo no tinc pas altres amics, només jugo amb en Joan, perquè és el meu amic. Si ell se'n va amb altres em quedaré tot sol! (Pol)
- - No, perquè pots jugar amb altres infants... si ets tot sol. Pots jugar amb mi si vols!” (Me)

No intervé ningú més. Malgrat el fet que alguns no hagin dit res, els alumnes no es van perdre ni una gota de la conversa. Aprofito per parlar de l'amistat, de manera general, i sobretot del fet que una bona amistat no impedeix tenir moltes amistats al mateix temps. També els hi intento fer entendre que som amics amb una persona perquè volem, es tracta d'una llibertat de cadascú, i ningú pot obligar algú a ser els seu amic. Tanquem la sessió. Estic contenta de veure que els mainatges no van condemnar l'actitud d'en Joan. Van intentar trobar raons al seu comportament i aquesta reacció és molt positiva.

Vam tornar a provar l'experiència uns dies més tard amb un altre escenari:

“ Em dic Ona. La meva parella és una nina molt petita l'Anna i l'estimo molt però al pati em segueix a tot arreu i no em deixa jugar. Li dic d'anar a jugar o d'anar amb la mestra però després em fa pena i la deixo quedar-se amb mi. ”

13/ Implicar els més petits a la dinàmica:

Tema abordat durant el consell n°18 el dilluns 24 de febrer del 2020

Unes de les preocupacions que tenia de cara al consell era la poca participació dels alumnes més petits de la classe a la dinàmica. Amb els canvis que vam introduir a nivell de l'ambient i els jocs que vam organitzar per treballar diferents competències i valors, ja vaig notar que els petits es mostraven més interessats. Alguns encara estan en fase d'observació, però la majoria comencen a participar a les petites dinàmiques.

Per implicar-los encara més durant les estones de mini-consell, he pensat fer dels petits els responsables del silenci i de l'obertura del consell. Cada setmana un petit s'encarregarà de girar la pancarta CONSELL penjada a la paret, de pronunciar la frase d'obertura: “El consell és obert!” i durant tot el consell seran els responsables del silenci. Proposo doncs als alumnes de fabricar un petit cartell on hi hagi escrit SILENCI. El responsable ensenyarà el cartell al alumnes que facin

soroll durant els intercanvis del consell.

Demano doncs a un petit de Petita Petita secció de realitzar totes aqueixes tasques. En T ho fa de bona gana, la seva parella l'ajuda i li diu el què ha de fer. Està molt content i orgullós! Fins i tot l'hem de canalitzar, perquè s'aixeca cada dos minuts per ensenyar el cartell del silenci de manera exagerada quan un altre alumne estossega o esternuda!

Quarta Part: Punt d'arribada. Constatacions i resultat de les estratègies: El nostre consell.

A partir de l'experimentació de totes aquestes petites estratègies i del desenvolupament dels mini-consells, vaig poder començar a observar alguns canvis en l'exercici de la dinàmica del consell i a fer constatacions.

Aquestes observacions es reparteixen en 3 grans eixos: El primer concerneix la forma del consell, el segon es refereix més aviat al contingut del consell i el tercer fa aparèixer les diferents evolucions que vaig poder observar.

I Creació d'un format de consell adaptat al grup:

1: Per donar-li una identitat pròpia i un sentit especial, el consell necessita un requadre ben definit a nivell d'espai, de periodicitat, de temps, d'organització i de material. Aquests criteris són necessaris a la creació d'una dinàmica especial i al desenvolupament d'un clima de convivència, propici a la comunicació.

2: Per implicar els infants de maternal i arribar a fer que el consell tingui sentit per ells, és imprescindible que el grup es vagi apropiant la dinàmica del consell. Cal construir un model de consell original, que sigui propi al grup a través de criteris propers de la realitat dels mainatges: vocabulari adequat a l'edat, ambient que inspiri seguretat i confiança, material triat pels infants de fàcil manipulació, cartells gràfics i atractius de fàcil interpretació... El fet de fer-se seva alguna cosa dona confiança i seguretat. El simple fet de triar ells mateixos, a través de la votació, l'objecte que simbolitza la paraula va ser una etapa determinant en la manera de viure el consell dels alumnes. No pensava que una simple carbassa podria despertar tanta afició i entusiasme!

3: Crear una recepta fixe per posar el consell a l'abast d'uns mainatges de maternal resulta molt complicat sense agafar en compte les particularitats de cada grup. Em sembla imprescindible adaptar la dinàmica un màxim possible al perfil de la classe, al nivell de llengua i als problemes trobats. Aquest procés d'adaptació requereix doncs un bon coneixement dels alumnes i del grup, i sobretot una bona identificació i anàlisi de les dificultats d'aquest grup classe. No seria convenient començar la dinàmica del consell a principi de curs.

4: Arribar a "inventar" un ambient especial forma part dels reptes d'aquesta voluntat de posar el consell a l'abast d'una classe de maternal. La dificultat resideix en el fet de crear un ambient diferent en un mateix espai. Poder utilitzar un espai específic és de lluny la millor alternativa, però en el meu cas, vam ser obligats trobar altres solucions a través d'elements físics: la llum, les cortines, cartells, la carbassa de la paraula, el responsable del silenci... Qualsevol canvi que afecti l'ambient és vàlid per donar solemnitat al moment del consell a condició que no representi una font de distraccions!

5: Durant aquest procés de recerca d'estratègia, vaig intentar auto-regular el meu rol en la dinàmica del consell. No volia fer-me massa present, però notava que no podia deixar el grup autogestionar-se ja que es tractava d'infants petits... El meu objectiu era trobar el just equilibri per "esborrar" el meu estatut de referent durant el consell, però tot representant una presència "tranquil·litzadora".

A principi de curs amb infants de maternal, la presència de l'adult és imprescindible per guiar, envoltar i acompanyar els mainatges cap a un grau d'autonomia i d'autocontrol cada vegada més important. A mesura que la rutina dels consells s'anava instal·lant, procurava fer-me més discreta. Les meves intervencions ja no eren forçosament verbals: Una mirada per animar un infant tímid, un somriure per donar confiança, un gest del cap per mostrar el meu acord... Algunes vegades funcionava millor que altres, però intentava utilitzar una altre mena de comunicació per no

monopolitzar l'atenció dels mainatges durant aquests “iniciis” de consells. Resulta complicat deixar de representar aquesta referència, però és útil per fer créixer la importància de l'entitat GRUP. L'adult ha de procurar tenir una actitud de neutralitat absoluta i mostrar-se el menys directiu possible per no interferir amb el tímid procés d'existència del grup. Aquest exercici d'equilibrista pels mestres no s'atura pas aquí. La qüestió del llenguatge oral requereix una vigilància constant: També cal fer pujar el debat, fer existir la interacció, donar pistes als mainatges per potenciar la reflexió, reformular i proporcionar el vocabulari necessari a alumnes de maternal.

II Construcció de les bases del “contingut” del consell: Viure Junts, fer existir el grup:

1: La recerca d'estratègies per respondre a les dificultats trobades inicialment va donar lloc a la realització de petits jocs i dinàmiques. Algunes vegades, quan vam fer aquests jocs a l'hora del consell, em vaig demanar si no estàvem una mica lluny de l'objectiu del consell. Però a mesura que vam començar a avançar i a fer d'aquests moments una petita “rutina” joc/ mini-consell, em vaig adonar de la importància d'aquestes activitats en el procés de posar el consell a l'abast de mainatges de maternal. Preparen els infants i afavoreixen clarament la reflexió, l'emergència d'una vida de grup, la creació d'un clima de convivència, l'aprenentatge de valors solidàries i la construcció de l'opinió. L'horari del consell representa un bon moment a maternal per realitzar jocs i activitats que desenvolupin aquestes actituds i competències.

2: Crec que a cicle 1, no es fa pròpiament dit consell. Seria desplaçat imaginar que uns mainatges de 4 anys tinguin la maduresa per debatre i resoldre conflictes de manera autònoma. Però tampoc cal abandonar la idea de consell a maternal. Només s'ha de considerar i de presentar d'una altra manera. L'escola maternal representa una base per edificar el mecanisme del consell i cada etapa en l'aprenentatge del viure junts serà profitosa pel futur.

3: Durant els mini-consells, em vaig adonar que els mainatges de maternal eren capaços d'expressar emocions amb paraules simples però sobretot es mostren molt expressius a nivell de la cara, la mirada. Reaccionen de manera molt transparent a nivell de les emocions que senten. La lectura d'un conte greu o trist els afecta directament. Sembla ser que encara els hi falti una mena de filtre de protecció per poder evitar d'absorbir-ho tot i realitzar que es tracta d'un conte. Vaig adonar-me també que viuen particularment malament el sentiment d'injustícia i d'impotència. Sovint voldrien entrar en el llibre per ajudar el protagonista a arreglar una situació. Demostren molta sensibilitat i generositat de cara als altres i em van sorprendre algunes reaccions molt boniques: Una nina va perdonar un company que li havia robat una joguina a la motxilla i li va dir que li deixava la joguina tot el cap de setmana per que hi pugui jugar una mica... O un nin que va sacrificar la seva part de pastis per que en tinguin els altres... Aquestes petites meravelles de comportament demostren clarament que els mainatges de maternal són totalment capaços d'interpretar emocions, de reflexionar sobre una possible solució i de demostrar llurs sentiments. Saben anar més enllà del que veuen i tenen capacitat de posar-se al lloc de l'altre per entendre'l. Els més petits no saben verbalitzar-ho però capten moltes emocions dels altres i responen amb gestos, fent un petó per exemple o donant el xumet a un nin que veuen trist.

4: Durant els mini-consells, les mateixes queixes tornaven a sortir regularment, com per exemple el fet que alguns infants despassin els altres quan es fa la cuca. Per resoldre aquest tipus de problema recurrent, vaig proposar als mainatges establir una regla que vam definir junts i escriure en un cartell de les regles “Quan estem fent la cuca, donem la mà a la nostra parella i no podem despassar els companys”. Vaig poder constatar que el fet de posar els infants al centre de les decisions i d'implicar-los en la creació de regles de la classe afavoria el fet de respectar la regla en qüestió. Entenen per què s'ha creat aquesta regla: per respondre a una situació problemàtica que tenen present i viscuda. Es senten directament concernits per aquesta regla doncs l'aplicaran amb més facilitat perquè la troben útil i té sentit per a ells. Crec que és important donar visibilitat a aquestes

regles perquè les guardin presents. Encara no hem pensat quin tipus de suport volíem donar a les regles. De moment escric les regles sobre un cartell penjat a la rotllana.

5: El fet de resoldre petits conflictes en els mini-consells va donant costum als mainatges de verbalitzar les coses per arribar a trobar una solució. Algunes vegades vaig pensar que els temes abordats eren poc importants o semblaven pocs greus com per parlar-ne al consell però representen vivències que formen part de la realitat dels infants d'aquesta edat i tots són útils i constructius per tornar a donar el model de resolució de conflictes a través la comunicació. Siguin els que siguin, aquests exemples serviran de base per crear un automatisme molt important: prioritzar la comunicació a la violència. Cal potenciar el màxim possible aquesta conducta social basada en el diàleg: explicar, escoltar, negociar, posar-se en el lloc de l'altre, excusar-se...

6: Durant les sessions de mini-consell, em vaig adonar que majoritàriament sortien problemes i conflictes. Vaig explicar i insistir varies vegades sobre el fet que el consell també serveix per agafar decisions o proposar idees però cal admetre que apareixen poc... Encara no han adquirit el reflex de considerar la dinàmica d'una altra manera. Per compensar aquest desequilibri, la intervenció de l'adult és necessària. És important que la dinàmica del consell no sigui assimilada a un tribunal d'acusació pels infants. El rol del mestre consisteix també a afegir les pinzellades positives que falten a la recepta com felicitar un alumne que va cooperar amb els altres.

7: Realitzo al llarg d'aquesta recerca per instaurar el consell a maternal que una de les competències més útils i en canvi més difícils d'assolir pels alumnes de maternal és el "Saber escoltar". Ser capaç d'escoltar l'altre és la base de tota comunicació. Cal continuar a treballar aquesta competència de manera regular i sistemàtica a través de jocs i activitats lúdiques perquè esdevingui un costum.

8: El consell representa una dinàmica molt completa a nivell d'aprenentatges. La seva riquesa resideix en la seva interdisciplinarietat: Llengua, ensenyament cívica, matemàtiques (votacions), raonament lògic i resolutiu, adquisició de valors i actituds... A través del consell els alumnes descobreixen també la importància de la funció de l'escrit. S'adonen que l'escrit permet guardar memòria del que s'ha dit i decidit.

III Evolucions i canvis observats:

El consell pot agafar tantes formes com a grup classe específic. L'important resulta en saber adaptar-ho al perfil de grup i a les seves necessitats. Més els alumnes se l'apropien, més hi participen amb gust. La primera evolució que vaig notar va ser el meu canvi de visió del consell. Aquesta voluntat meva d'assistir a l'auto-gestió de conflicte a partir de interaccions i debat era totalment impossible i inadaptada a infants de maternal. El meu propi canvi de concepció del consell va desbloquejar els alumnes de cara a la dinàmica, i em va desbloquejar a mi mateixa. Vaig començar a notar que els infants agafaven gust pel moment del consell. Es mostraven entusiasmats per les petites dinàmiques lúdiques que fèiem. La participació era cada vegada més important i l'atenció dels alumnes més gran.

El fet que comencin a assimilar el consell a una cosa positiva i motivadora representa una victòria per mi. Els mini-consells funcionen bé. Ja que són curts i posteriors a una petita activitat lúdica, resulta més fàcil als infants fer el silenci, estar-se quiets, i adoptar una actitud receptiva.

El fet de no allargar els primers consells afavoreix la dinàmica i evita cansar els infants. Al contrari, a l'ocasió dels últims mini-consells, els alumnes es van quedar amb ganes de continuar vist que vam haver de tancar la sessió per ser puntuals amb l'arribada dels pares a les 17 h.

Els mainatges joves són molt sensibles a les rutines. Els ajuden a sentir-se més segurs i a agafar confiança. El fet de realitzar sistemàticament 20 minuts de dinàmiques o lectura de conte, i 15-20 minuts de mini-consell ha esdevingut un ritual i afavoreix l'espera d'aquest moment: S'impliquen en la preparació del consell i en la seva organització. Començo a sentir frases que em demostren

que s'estan apropiant la dinàmica: “Baixem les cortines!”, “Cal apagar la llum.”, “Qui és el responsable del silenci avui?”, “Vine a seure... Comencem el consell”, “hem oblidat de girar el cartell!” o “Ho diré al consell!”. Sembla ser poca cosa però representa una progressió col·lectiva. Demuestra que estan començant a controlar aquest moment i també que progressivament van integrant l'objectiu del consell. Els petits que al principi anaven seguint el moviment sense entendre ben bé el que passava, ja semblen més al cas. Alguns repeteixen la paraula “consell” i corren a seure al seu lloc fent “SSSSTTT” amb el dit davant de la boca per fer silenci.

Un altre evolució resulta en el fet d'haver instaurat un ordre del dia: Evita una pèrdua de temps quan s'obren els mini-consells i aparta les típiques intervencions fora de context. Els mainatges ens venen a trobar per evocar temes que volen abordar al proper consell. En aquesta curta estona d'intercanvi, ja es realitza una petita selecció dels punts a l'ordre del dia. Algunes vegades hem d'explicar a l'infant que el fet de voler dir a la propera sessió que el seu pare li a regalat una bicicleta no concerneix el consell. Sense treure importància a aquesta notícia molt interessant, li expliquem que el consell serveix per agafar decisions de grup o a proposar idees relacionades amb la vida de la classe. Li proposem explicar-la el matí següent quan es comparteixen vivències personals.

Programar a l'ordre del dia un conflicte entre mainatges, d'alguna manera desplaça el problema en el temps i permet així als alumnes d'agafar distància i de tractar el tema amb més calma. Han passat el moment de “pic d'emoció” que sovint els impedeix reaccionar de manera raonable.

Durant la resolució de conflictes, em vaig adonar en els últims mini-consells que els infants es quedaven tranquils del fet d'haver compartit llur problema amb la resta del grup. Se senten escoltats i respecten el punt de vista dels companys. Aquesta dinàmica els ajuda a assumir per alguns, o a perdonar per altres. Arribem a tancar el tema bastant fàcilment com si simbòlicament, els alumnes preocupats hagin desdramatitzat i digerit el problema. A mesura que aniran agafant maduresa s'adonaran a poc a poc que la comunicació és una bona eina per resoldre conflictes i el consell afavoreix el fet de prioritzar la comunicació de cara a la violència.

El grup té una actitud diferent en general durant les sessions de mini-consell. Alguns alumnes es veuen més tranquils i atents, assumeixen més fàcilment les coses i arriben a expressar-se davant del grup. Han guanyat confiança. Evidentment, no funciona per a tots, alguns alumnes encara no participen. Però el fet que vagin observant, que estiguin atents i que participin a les votacions de grup, ja és constructiu. Van assimilant el funcionament de la dinàmica.

El consell representa una activitat bastant completa i mereix el seu lloc a l'horari: potencia les competències de comunicació, introdueix valors cívics com el respecte i la cooperació, afavoreix la implicació dels alumnes i el sentiment de pertinença al grup. També facilita la comprensió de les regles.

Aquesta institució sembla imprescindible per contribuir a millorar el clima escolar i dinamitzar la vida de l'escola. Es tracta d'una eina de qualitat, potser no prou valorada en la prevenció de les violències i de la inseguretat en alguns contextos socio-geogràfics.

Conclusió:

Quan vaig començar aquesta recerca d'estratègies per dur a terme el consell amb una classe de maternal, no em sentia a gust amb el tema i em va suposar molts dubtes justament perquè es tractava d'una dinàmica que no dominava gens. Tenia la sensació de posar-me en perill pel fet de parlar d'un tema que no controlava. Però paradoxalment, va ser l'oportunitat de posar en plaça una veritable anàlisi i autocrítica de la meva pròpia practica, i de cercar estratègies per a cada punt feble amb el qual em trobava. El fet de poder provar directament les diferents estratègies amb el meu grup classe i de valorar de seguida els resultats em va permetre fer avançar la recerca i ajustar-la en funció de les necessitats. Vaig poder seguir l'evolució del procés pas a pas a partir de constatacions directes.

L'experiència va resultar motivadora per a mi, com a mestra perquè vaig ser testimoni directe de l'evolució del nostre consell. També vaig constatar el meu propi canvi, de cara a la idea que em feia del consell.

Els alumnes van començar a demostrar interès pel consell. Van aparèixer automatismes que no existien abans.

Es destaquen clarament dos moments en el procés, un punt de partida i un punt d'arribada. I malgrat la impossibilitat de seguir degut al principi de període de confinament, puc valorar una clara evolució dels alumnes de cara a l'adquisició de valors, actituds i de capacitats comunicatives.

Tot i que encara es pugui millorar, el nou perfil del consell s'està dibuixant, de manera cada vegada més precisa. Es tracta de la construcció de bases sòlides que permetin als mainatges familiaritzar-se amb la institució del consell i ser preparats, un cop hagin guanyat maduresa, per l'exercici de la dinàmica a primari. Perquè pugui funcionar aquesta introducció al consell i que tingui sentit pels alumnes, és imprescindible adaptar-la al nivell de maduresa dels infants. Aquest procés passa per petites dinàmiques i activitats lúdiques que potenciïn la capacitat de comunicar i d'existir com a individu formant part d'una entitat.

A maternal, és gairebé més important el fet que els mainatges identifiquin, entenguin i participin a la dinàmica del consell que no pas el contingut. Per això crec convenient (sense cap intenció de donar recepta màgica) privilegiar en un primer temps **el format** del consell per poder fer existir la dinàmica i donar als alumnes l'oportunitat d'apropiar-se-la (ambient, lloc, moment, formació, cartells, material, rols...). Paral·lelament, i progressivament, es comença a treballar **el contingut**, a partir de jocs i estratègies amb objectius precisos en funció de les necessitats del grup (competències de llenguatge, valors i actituds...).

Introduir el consell a maternal és acostumar els joves mainatges a prioritzar l'alternativa de la comunicació.

Si hagués de dibuixar la meva visió del consell...

